

Od koho si koupíme příštího člena rodiny?

Rodina se shodla na plemeni psa i na tom, zda chtějí mít psa nebo fenku. Otevírá se před nimi ale další nadmíru důležitá otázka: **Kde vlastně zjistíme, kdo právě to naše vybrané plemeno chová a kde jsou štěňata k mání?**

Zájemce o psa může navštívit výstavu psů, svod, zkoušky nebo bonitaci a vybírat chovatele podle toho, co vidí nebo co si najde v příslušném katalogu, může hledat v inzerátech, a to jak v odborném tisku, tak v běžných novinách nebo v speciálních inzertních médiích či na internetu a může také oslovit kynologické organizace a požadovat kontakt na chovatelský klub, který plemeno zastřešuje a hledat informace tak řečeno „u zdroje“. Chybu určitě neudělá člověk, který sice najde nabídku vrhu v inzerátu, ale přesto se s příslušným klubem spojí a žádá další informace. Ideální je asi situace, kdy zájemce nic hledat nemusí, protože volil plemeno podle psa nebo fenky které zná a po kterých si pak vezme potomstvo.

Najít chovatele příslušného plemene nebývá tak velký problém. Zájemci o štěňata se ale velmi často ptají: **Jak poznám solidního chovatele?** Tato otázka je často kladena nejen u nás, ale i v zahraničí a v následujícím textu jsou uvedeny nejčastější odpovědi:

Znaky, jež charakterizují dobrý chov:

- chovatelská stanice se specializuje na jediné plemeno nebo skupinu plemen
- chov je tak malý, že všichni psi mají neustálý úzký kontakt s rodinou nebo u většího chovu je zabezpečený kontakt s lidmi různých věkových kategorií. Odborně se tomu říká „socializace psa“.
- psi mají v místě svého ubytování dostatek místa
- porodní bedna, psi i celý pozemek jsou čisté a bez nepřiměřeného zápachu
- matka štěňat je přítomná, o krycím psovi jsou k dispozici informace, např. fotografie se jménem a adresou majitele
- štěňata jsou čilá, zvědavá a důvěřivá, chovná fena nereaguje na návštěvu vzrušeně ani agresivně
- fena a štěňata projevují vůči osobě chovatele neotřesitelnou důvěru a dobře patrnou přichylnost
- štěňata nereagují na hlasité zvuky a rychlé pohyby úlekem. Se štěňaty si chvíli hrajte, abyste mohli posoudit jejich reakce
- chovatelská stanice neprovádí žádnou agresivní reklamu a nepokouší se vnutit zájemci štěně formulacemi typu „špičková chovatelská stanice“, „prvotřídní chov“ atd. Dobré zboží se přece chváří samo
- u plemen, kde se vyskytují dědičně podmíněné choroby má chovatel k dispozici nálezy z vyšetření např. dysplazie kyčelního kloubu obou rodičů, PRA atd.
- k dispozici jsou všechny podklady o chovných zvířatech, a to v originálech nebo kopiích (průkazy původu rodičů, doklady o eventuálních oceněních a zkouškách z výkonu, pokud nejsou tyto výsledky uvedeny v průkazech původu, kopie krycího listu, očkovací průkazy štěňat atd.)
- chovatel si udělá čas, aby odpověděl na otázky, vyhne se při tom chovatelské latině a nebude také své psy vychvalovat až do nebe
- chovatel se nepokusí zájemci vnutit štěně a vyhne se také cenovým srovnáním s konkurencí
- chovatel zůstane hovorný a přátelský i v okamžiku, kdy naznačíte, že si tentokrát s sebou rozhodně žádné štěně neodvezete a raději počkáte na příští vrh

- chovatel se informuje o budoucích podmínkách držení štěněte
- štěňata působí čilým a zdravým dojmem a v době odběru jsou již tetována nebo opatřena mikročipem
- chovatel uvede na přímou otázku rovnou bez podmínek a vytáček požadovanou cenu za štěně
- chovatel dává se štěnětem písemné pokyny týkající se péče o něj a eventuálně smlouvu, v které jsou uvedeny základní informace

Faktory, jež naznačují pochybné okolnosti:

- chovatelská stanice se rovná továrně na psy a je základem existence chovatele
- štěňata vyrůstají bez stálého kontaktu s lidmi
- psi jsou „nacpaní“ po několika do malých kotců nebo jsou patrné jiné známky toho, že psi nejsou chováni v souladu s jejich potřebami
- matka nebo štěňata se projevují bázlivě, s odporem nebo nedůvěrou vůči osobě chovatele
- odběr štěňat se uskutečňuje na veřejném místě (benzinová pumpa, nádraží, parkoviště atd.) a chovatel odmítá s výmluvami ukázat místo, kde byla štěňata odchována
- štěňata mají matnou nebo slepenou srst, kalné oči, špinavé uši nebo se nápadně často škrabou
- chovatel se tváří velmi zaměstnaně nebo raději než o štěňatech mluví o svých příznivých cenách
- chovatel nabízí štěně za poloviční cenu, za to ale bez papírů nebo se snaží dokázat, že psa tohoto plemene levněji nedostanete
- chovatel se vyhýbá odpovědím na otázky nebo se uchýlí k výmluvám, když nemá po ruce potřebné doklady
- chovateli viditelně chybí základní vědomosti a pokouší se odvést pozornost od svých nedostatků
- štěňata reagují na cizího člověka se strachem, pomalu couvají, jsou flegmatická nebo si nechtějí hrát. Je ale třeba odlišit, kdy se jedná o problém vyplývající z péče o vrh a o štěňata unavená dlouhou předchozí hrou
- matka není přítomná nebo reaguje odmítavě, agresivně nebo jeví zřetelné známky „chovatelského přetěžování“
- štěňata v době odběru (ve věku minimálně 50 dní) nejsou doposud očkovaná, odčervená, tetovaná nebo opatřená mikročipem (u psů bez PP ale není identifikační označení čipem nebo tetováním povinné). Povinné není ani očkování a odčervení, ale slušný chovatel se prevencí zabývá
- v očkovacím průkazu chybějí data nebo v něm nejsou vlepeny nálepky z očkovací látky. Různé rukopisy a rozmazaná razítka mohou znamenat falzifikáty
- chybí jakékoliv informace o rodičích štěňat
- chovatel naznačuje, že štěně se má nebo musí prodat rychle
- chovatel nabízí, že požadovaného psa „rychle obstará“
- chovatel nedává ke štěněti „návod k použití“

Určitě žádný zájemce o štěně neudělá chybu, pokud se s výše uvedeným seznámí a bude se jím v rámci možností řídit. Je ale třeba vzít v úvahu skutečnost, že pes je živý tvor, že nic v jeho případě není stoprocentní a že ne pro všechna plemena platí stejná kritéria. Asi tedy

nelze očekávat, že chovatel čivav nebo welshteriérů bude předkládat výsledky RTG dysplazie kyčelního kloubu, naopak je řada plemen, u kterých se provádějí vyšetření zaměřená i na jiné dědičně podmíněné choroby a výsledky těchto vyšetření by chovatel předkládat měl. Informace, které chovatel zájemci o štěně předkládá, mohou být velmi různorodé a je třeba je pečlivě zvažovat. Lidé jsou prostě různí a nezkušený člověk snadno odsoudí toho, kdo toho hodně zná a o své vrhy pečuje a naopak za odborníka může považovat toho, kdo se umí dobře „prodat“. Jedno moudré české přísloví hovoří o tom, jak „samochvála nelibě páchne“. Je také třeba brát v úvahu skutečnost, že podobná kritéria, podle kterých si zájemce o štěně vybírá chovatele, by měla platit i naopak a že ne každý, kdo chce mít psa, musí být návštěvou příjemnou a i zájemce by měl dodržovat určité zásady.

- návštěva u chovatele by měla být předem dojednána
- k feně s malými štěňaty lze vzít jen slušně vychované a předem poučené děti
- nemohu jít vybírat štěně, když mně včera uhynulo jiné na parvovirózu
- dobrým dojmem nepůsobí zájemce, který všechno ví a všechno zná
- tím, že pomlouvám jiného chovatele, slušného člověka příliš neoslím
- na otázku, kde a jak bude štěně žít, je slušné odpovědět a neříkat, že do toho chovateli nic není
- není rozumné říkat: „Vy za to chcete peníze? Já si myslel (a), že psy chováte, protože je máte rád!“ Zcela normální je, pokud chovatel požaduje předem zálohu. Zájemce o štěně tím ztvrzuje svůj opravdový zájem
- není slušné si štěně zamlouvat a v době odběru oznámit (a to někdy až na dotaz chovatele), že jsme si to rozmysleli. Chovatel mezitím možná kvůli nám odmítl jiného zájemce, u kterého by štěně možná mělo ideální domov.

Přes výběr plemene a chovatele se zájemce o psa dostává k tomu nejdůležitějšímu, tedy k tomu, jak z klubka krásných štěňat vybrat to, které se stane členem naší rodiny. Rady v této oblasti se různí. Většinou je doporučováno, aby se zájemce snažil se štěňaty blíže a opakovaně seznamovat. To však znamená častější návštěvy u chovatele, což může být v praxi problém. Stačí trochu obyčejných počtů. Je-li ve vrhu šest štěňat a každý z možných majitelů by s nimi chtěl setrvat opakovaně alespoň hodinu. Na výběru štěňete by se přitom ráda podílela celá rodina včetně babičky. Chovatel by se s tím asi vyrovnal, ale štěňata je třeba nechat vyspat a odpočinout a střídající se návštěvy mohou být z tohoto pohledu problémem, stejně jako současná návštěva většího počtu lidí. Zájemce se může samozřejmě rozhodovat podle toho, jak se mu štěňata jeví v průběhu jedné návštěvy. To ale může být ošidné. Líbí se nám malý bambula, který klidně posedává, zatímco jeho sourozenci předvádějí chování draků čerstvě vylíhlých z divokých vajec. Zájemce si řekne: „To bude klidné a milé štěňátko, to určitě zvládnou“, neví ale, že to „klidné“ štěňátko hodinu decimovalo své sourozence, pak jim sežralo svačinu a je tedy slastně unaveno a neprojevuje se. V úvahu přichází i naprostý opak. Štěně, které se zdá být ve srovnání se svými sourozenci nejdivočejší, je pouze v danou chvíli jen nejméně unavené a jeho divokost je tedy jen zdánlivá. Doporučovány jsou různé pokusy, které údajně mají povahu štěňat odhalit. Do této oblasti patří házení klíčů na zem, tleskání, dupání, odnášení štěňete z blízkosti sourozenců atd. Některé z těchto metod jsou i součástí oficiálních přístupů k hodnocení povahy. Sem patří např. umístění štěňete do zcela cizího prostředí. Kladně je hodnocen jedinec, který se rychle aklimatizuje a nové okolí zkoumá, negativně je naopak nazíráno na mládě, které se v takové situaci přikrčí a pomůže.

Těžko ale budeme hledat slušného chovatele, který by na podobné „kejkle“ se svými štěňaty přistoupil.

Z uvedeného je vidět, že odpověď na otázku, jak vybírat z vrhu štěně je velmi složitá. Určitě by štěně mělo působit zdravým dojmem. Mělo by tedy mít lesklou srst, nemělo by mít vyrážku nebo výtok z očí či uší, nemělo by mít okolí konečníku znečištěné průjmem a nemělo by páchnout. Nemělo by se viditelně a delší dobu bát a nemělo by na nás, pokud jej šetrně bereme do ruky nebo náručí, agresivně reagovat. Rozumný a slušný chovatel je s štěňaty v úzkém kontaktu a většinou má o jejich povaze určitou představu a je schopen zájemcům poradit. Zkušenost ale učí, že všechny výše uvedené rady mohou být zbytečné. Přijdeme k chovateli, jedno ze štěňat se na nás podívá, zaútočí na tkaničku v naší botě, olízne nám nos a my víme, že jsme právě byli vybráni.

Vladimíra Tichá
ČMKU